

A colorful illustration of a woman in traditional Georgian attire. She has long, dark, wavy hair and wears a crown with peacock feathers and a floral wreath. Her dress is white with red and gold patterns, and a red sash with a gold buckle. She is surrounded by a dove in flight, a swallow perched on a branch with white flowers, and a peacock feather. The background shows a landscape with mountains and a blue sky.

ПОЛЬОВА ДІВА

ГРУЗИНСЬКІ
НАРОДНІ
КАЗКИ

Шкільна бібліотека української та світової літератури

Folk art (Folklore)

**Казки добрих сусідів. Польова
діва. Грузинські народні казки**

«ОМІКО»

УДК 398.2(479.22)

Folk art (Folklore)

Казки добрих сусідів. Польова діва. Грузинські народні казки / Folk art (Folklore) — «ОМІКО», — (Шкільна бібліотека української та світової літератури)

Про те, як жінка здолала чорта, як вовк душу рятував, про золотоволосого юнака і золотокоосу дівчину, про Сонцеву доню та трьох сестер дізнаєтеся у книжці «Польова діва», куди увійшли найпопулярніші грузинські казки («Нацацеркія» «Земля візьме своє», «Чортова вуздечка» та ін.). Більшість казок українською друкується вперше. Книжка розрахована на широке коло юних читачів.

УДК 398.2(479.22)

© Folk art (Folklore)

© ОМІКО

Содержание

Сонцева доня	5
Нацацеркія	11
Земля візьме своє	13
Конец ознакомительного фрагмента.	14

О. Р. Герман

Казки добрих сусідів. Польова діва

Сонцева доня

Було, та й не було нічого – жили три брати. Зорали вони триденне поле і засіяли. Один – по той бік, другий – по цей бік, а третій – посередині. Зійшла нива така, що краще й бути не може! Колишеться, хвилюється, як море, і серця хліборобів хвилюються, б'ються радісно. Як раптом потемніло все небо, зійшлися хмари, пішов град. Краї поля врятувалися, а середину всю побило, все зерно у землю втоптало.

Прийшов орач, побачив знищену свою ниву, обірвалося у нього серце. Нічого не сказав орач, зітхнув лиш, узяв свій серп і пішов шукати щастя в іншому місці.

Ішов, ішов, прийшов до одного багатія. А у того поле на сто днів роботи.

Сказав орач багатієві:

– Що даси, якщо я зіжну увесь цей хліб за один день?

– Половину урожаю віддам, – каже той.

Пішов наш орач, до півдня крутив солому, щоб снопи в'язати. Опівдні взяв серп і пішов жати. Жне і ставить снопи, цілий день жав, увесь урожай зібрав і в снопи пов'язав з поля стоденного, один сніп пов'язати залишилось, як Сонце почало заходити.

Підвів голову орач, зняв шапку і почав просити Сонце:

– Не заходь, зачекай трохи, один сніп пов'яжу.

Не прислухалося Сонце до його прохання, зайшло. Пов'язав орач останній сніп, прийшов господар. Здивувався він, що увесь хліб зжатий, і каже:

– Що ж, давай поділимо, як домовлялися.

– Ні, – відповідає орач, – не дається мені щастя, не виконав я домовленості, останній сніп після заходу сонця в'язав. Ти – сам по собі, я – сам по собі, – і пішов.

Довго йшов чи не довго, прийшов до одного царя і найнявся до нього пасти овець на чотири роки. Угоду склали таку: якщо зуміє він за чотири роки, щоб вовк жодної вівці не зарізав, моровиця не звалила, – словом, якщо ніякої втрати овець не буде, – поділять усіх овець порівну: половину – пастухові, половину – господареві, а ні – нічого пастухові не дістанеться і піде він з пустими руками.

Домовились, і погнав пастух овець на пашу. Чотири роки ходить пастух за вівцями, так ходить, що за всі чотири роки і вушка з жодної овечки не втратив. Уже гонить останнього дня пастух до господаря отару ділити, як, звідки не взявся, вискочив вовк, схопив одну овечку і потягнув до лісу. Пригнав пастух овець. Подивився господар, зрадів, як добре худоба доглянута, і хоче вже отару навпіл ділити, тільки відмовився пастух, кинув свою палицю і пішов геть – не виконав він угоду: втратив одну овечку, не взяв винагороду.

Ішов, ішов, дійшов до одної річки. Сів відпочити. Аж бачить, злетіли з неба три Сонцеві доні, зайшли в річку, купаються. І такі ж гарні – кращих на світі немає.

Підвівся він, підкрався до Сонцевих дочок, схопив одну з них і кинувся втікати. Біг, біг, прибіг у поле, поставив там хижку, і почали вони жити у тій хижці як чоловік і жінка. Тільки бідують дуже, нічого у них немає. Чоловік і на роботу нікуди не ходить, каже:

– Куди я не ходив, за що не брався, не дається і не дається щастя. Навіщо ходити даремно?

А у Сонцевої доні був перстень виконання бажань. Дала вона той перстень чоловікові і сказала:

– Ось моє придане. Покладеш його на землю – з'явиться стіл, покладеш на стіл – з'явиться їжа та напої, знімеш перстень зі столу – все прибереться, заховаєш – все зникне. Ось і все моє багатство.

Зрадів чоловік. Зажили вони щасливо і весело. Тільки захотілося чоловікові запросити царя в гості. Відмовляє дружина:

– Сиди собі. Царя в гості кликати – не жарт. Тільки і є у тебе, що один перстень, цим хочеш царя здивувати? Дивись, не загуби і його!

Уперся чоловік, стоїть на своєму:

– Ні та ні, хочу я запросити царя. Нехай прийде, подивиться на наше селянське життя, хай знає, що і ми живемо на світі і можемо прийняти царя.

Одного ранку прокинувся він і пішов кликати царя в гості. Прийшов, приніс дари, які мав, і просить:

– Ощасливіть нас, будь ласка, приходьте на обід до нашої хижки.

Посміявся цар:

– Хто ти і який твій обід?

А потім сказав:

– Я-то не піду до тебе, але, якщо хочеш, пошлю з тобою своїх радників.

Викликав цар радників і наказує:

– Підіть подивиться, чому це він мене до себе в гості кличе, є у нього чим пригостити чи посміятися хоче?

Пішов орач, повів царських радників і свиту їхню. Зголодніли у дорозі радники. Убили вони фазана, послали слуг його засмажити. А вже дійшли до житла орача, зайшов слуга в хижку, смажить фазана, раптом зайшла Сонце-діва, побачив її слуга, дивиться, очей відвести не може. Забув про все на світі, так увесь фазан згорів.

Приніс він те, що від фазана залишилось, і подає радникам. Ті розсердились:

– Що ж ти не слідкував, вугілля нам приніс?!

Мовить слуга:

– Була там у хижці жінка, розум у мене відібрала. Не бачив я нічого, окрім неї, нічого не розумів, так і згоріла у мене дичина.

Поспішили радники до хижки, мерщій красуню побачити.

Зійшли з коней опріч хижки. Взяв орач свій перстень, обійшов усіх коней, і з'явилися на конях мішки з вівсом та битою соломою. Потім обійшов ще раз – зникли пусті мішки.

Поклав перстень перед собою – з'явився стіл. А на ньому по колу їжа та питво з'являється, та все нові і нові страви – на всіх вистачає.

Дивуються радники: ні дому пристойного, ні слуг, і звідки все береться? Вийшла з хижки Сонцева доня, завмерли радники. Пригостив усіх гостей зять Сонця на славу і відпустив.

Прийшли радники до царя, запитує цар:

– Як пригощав вас мій підданий?

Розповіли вони, як їх пригощали і як уся їжа без вогню готувалася, а дружина у нього – таких красунь світ не бачив.

– Ця жінка не у нього повинна бути, а у вас, царю вельможний, – кажуть.

– Як же її відібрати? – запитує цар. – До чого присікатися?

Сказали радники:

– Викличте його і веліть – хай принесе золоте руно, яке є у Сонця. Піде він, живим звідти не повернеться, а дружина його вам дістанеться.

Негаймо покликав цар орача до себе і наказав:

– Маєш ти знайти і принести мені золоте руно, що є у Сонця.

Зажурився зять Сонця, прийшов та й каже дружині:

– Цар вимагає, щоб я приніс йому золоте руно, яке є у Сонця.

Сказала дружина:

– Що ж тепер побиватися? Треба було раніше думати, а тепер цим ділу не зарадиш, краще збирайся і вирушай у дорогу.

Дала вона йому знак для рідних і відправила.

Пішов зять Сонця.

Довго він ішов, багато країн обійшов, усю сушу пройшов, усі сонячні країни. Врешті прийшов туди, де Сонце і Місяць проживають.

Сонце вже пішло світові білому служити, а Місяць був удома. Зустрів Місяць зятя, упізнав його по знакові, що йому дружина дала, зрадів, прийняв гостинно. Пішов порадувати матір:

– Зять наш прийшов.

Запитують орача, що його привело.

Розповів зять про все, що з ним трапилось, і сказав Місяць:

– Скоро прийде Сонце. Тільки не витримаєш ти його вогню, згориш.

Обернув його голкою і увіткнув у стовп.

На вечір прийшло Сонце.

– Дух людський чую, – каже.

– Що ти?! – розсердився Місяць. – Звідки тут людині взятися? Це ти ходив по світові, ти, мабуть, і приніс із собою дух людський.

Потім каже:

– А що, якби і справді сюди наш зять прийшов, спалиш його?

– Ні, ні, – поклялося Сонце, – тільки б глянути на нього, побачити, що то за чоловік наш зять.

Обернув Місяць голку знову людиною і поставив перед Сонцем.

Привітало Сонце зятя і запитує, за чим він прийшов.

– Цар хоче відібрати у мене твою доню. Почув він, що у тебе є золоте руно, і послав мене за ним. Не принесу – відбере мою дружину, твою доню.

– Не переймайся, – каже Сонце, – піди в садок, відпочинь.

Повели його в сад.

Чарівний то був сад. На одних деревах вже плоди спілі, інші ж дерева усі цвітом обліпліні, на ще інших бруньки розкриваються, а на деяких вже лист опадає...

Дуже сподобався сад гостеві, ходить, милується.

Сказало Сонце:

– Побудь тут, сил наберися, а обід тобі подадуть вовк та Ілля-громовержець.

Зголоднів зять Сонця, сів, чекає обід.

З'явився вовк, приніс стіл. З'явився Ілля-громовержець, подає страви та напої.

А зять Сонця підібрав у саду замашний кийок. Відкликав він вовка вбік і каже:

– Пам'ятаєш, як чотири роки ходив я за вівцями, так ходив, що у жодної вушка не пропало, а ти вискочив в останній день і вкрав у мене овечку? Навіщо ти це зробив?

І давай кийком його частувати. Бив, доки душу не відвів.

Потім покликав Іллю, запитує:

– Пам'ятаєш, як я мав поле поміж двох полів, вже й хліб зійшов і визрів, а ти напустив град і все зерно в землю втоптав. Навіщо ти це зробив?

І давай Іллю лупцювати. Добре побив, а наостанок вдарив по очах і осліпив. Сам сів за стіл і обідає. Після обіду пішов у сад, все перебив, потрошив, дерева під корінь зрубав, зруйнував чарівний сад. Відвів душу і сів спочивати.

Побігли вовк і Ілля до Сонця жалітися.

Прийшло Сонце, дивиться – сад зруйнований так, що ворогу не побажаєш.

– Навіщо ти це зробив? – запитує Сонце.

– Одна нива у мене була, – каже хлібороб, – і ту всю Ілля градом побив; я чотири роки пастухом був, трудився, а вовк усю мою працю нанівець звів; я стоденне поле за один день зжав і снопи поставив, залишалось один сніп пов'язати, а ти закотилося, хоч я молив тебе затриматися на хвилику, і згубило мій труд!

Не було що Сонцю всупереч сказати, дало воно орачеві золоте руно і відпустило його. Приніс він золоте руно цареві.

Утратив цар надію забрати дружину орача. Покликав радників, запитує:

– Як тепер бути?

Сказали радники:

– Пошліть його на той світ, нехай принесе перстень, що ваша мати з собою забрала.

Викликав цар хлібороба, каже йому:

– Підеш на той світ, принесеш перстень, що його моя мати з собою забрала.

Пішов зять Сонця до своєї дружини, радиться:

– Цар таки хоче тебе у мене відібрати, на той світ за пернем своєї матері посилає, що робити?

Дала йому дружина яблуко і сказала:

– Покоти це яблучко і йди слідом, приведе, куди треба.

Узяв він яблуко, покотив і пішов слідом.

Котиться яблучко, котиться і викотилося на одну лісову галяву. На галяві стоїть олень, рогами в небо упирається.

– Привіт тобі! – каже мандрівник.

– І тобі привіт! – відповідає олень. – Куди прямуєш, що тебе сюди привело?

– Іду на той світ. Маю взяти у матері царя перстень, принести йому.

– Може і мені принесеш яке зілля в порятунок. Бачиш, ледве роги ношу – так розрослися.

– Добре, – сказав зять Сонця і пішов далі.

Дійшов до високої скелі, дивиться – стоїть бик на прив'язі. І ні води, ні їдла ніякого, а сам здоровий, товстий, так шкіра на ньому й тріскається.

– З чого це ти такий гладкий?

– Туди прямує багато бачив, а назад – жодного, – сказав бик. – Повернешся – розкажу.

Пішов далі зять Сонця і вийшов до чарівних лугів. Дивиться – духмяна соковита трава, як море, хвилюється, струмки дзюрчать поміж трав, а посередині стоїть на прив'язі бик. Сам худющий, і сороці не увірвати з нього шматочок м'яса.

Здивувався зять Сонця, запитує:

– Чому це ти худий, коли стільки паші і води навколо?

– Туди прямує багато бачив, а назад – жодного, – сказав бик, – повернешся – розкажу.

Пішов далі зять Сонця і бачить – лежать на топорищі чоловік і жінка, лежать, прекрасно поміщаються, ще і місце по обидва боки залишається. Здивувався зять Сонця, запитує:

– Як це ви вляглися на топорищі удвох, ще й місце лишилося?

– Туди прямує ми багато бачили, а назад – жодного, – сказали чоловік і жінка, – іди, повернешся – розкажемо.

Поминув їх зять Сонця, пішов далі.

Довго йшов чи не довго, дійшов одного місця і знову здивувався. Лежать чоловік і жінка на шкурі буйвола, штовхаються, лаються, за місце сперечаються, ніяк удвох не поміщаються.

Підійшов, привітався, каже:

– Що це з вами, невже на шкурі буйвола удвох тісно лежати?

– Туди прямує ми багато бачили, а назад – жодного, – сказали чоловік і жінка, – іди, повернешся – розкажемо.

Поминув і їх зять Сонця, іде далі. Бачить – набрала стара бабця яєць і зводить з них вежу. Розкладе, підніме трохи над землею, падає вежа, б'ються яйця. А бабця знову збирає лишок і вежу будує.

Підійшов здивований хлібороб, запитує:

– Що це ти, матінко, робиш? Де це бачено, щоб із яєць вежу зводити, і кому це вдалося?
– Іди, повернешся, розкажу, – каже стара.

Пішов далі зять Сонця за своїм яблуком.

Іде, бачить – сидить старенька біля тоне¹. Посадить в тоне білий, як вата, хліб, а виймає чорний, як земля. Здивувався, запитує:

– Чому ти білий хліб кладеш, а чорний виймаєш?

– Туди прямуючих багато бачила, а назад – жодного, – сказала стара, – повернешся – розкажу.

Поминув і її зять Сонця. Йде далі, дивиться – перекинувся чоловік мостом через урвище, усі по ньому ходять, топчуть його ногами.

– Що з тобою? Чому лежиш тут мостом? – запитує орач.

– Туди прямуючих багато бачив, а назад – жодного, – сказав чоловік, – повернешся – розкажу.

Уже далі на шляху Сонцевий зять нікого не зустрів. Дійшов до царевої матері і каже:

– Ваш син велів повернути йому перстень, який ви забрали із собою.

Віддала йому царева мати перстень і сказала:

– Візьми, віддай моєму синові і скажи йому від мене: «Будь ти проклятий за те, що і тут не даєш мені спокою і тривожиш мене, хай твої радники тебе з'їдять!»

Запитав потім Сонцевий зять:

– Бачив я по дорозі оленя, роги у нього до неба доросли, ледве носить їх, чи не навчите, як допомогти йому?

Сказала вона:

– Хай нап'ється олень травневої води, легше йому стане.

Подякував хлібороб, взяв перстень і пішов.

Дійшов до того місця, де чоловік мостом лежить, і сказав йому той:

– Я у своєму житті сторожив один міст. Нікого не пропускав по тому мосту без плати. Тепер за це страждаю.

Дійшов Сонцевий зять до старої, що пекла хліб, сказала вона:

– Я у тому житті була така жадібна, що як почну пекти хліб і побачу, що йде жебрак чи який подорожній голодний, так навмисне повисну головою в тоне, заледве очі собі не випаляю, тільки щоб не пожаліти їх, хліба не дати. Тепер мучусь, – який білий хліб не посаджу, він чорною землею стає.

Дійшов орач до старої, що вежу із яєць будувала. Сказала вона:

– Я у тому житті яйця крала, тепер те відбуваю.

Ще через деякий час дійшов хлібороб до чоловіка і жінки, які не поміщалися на шкурі буйвола. Сказали вони:

– Ми у тому житті не любили один одного, світ нам був тісний, ось і тут ненавидимо одне одного, а розлучитися не можемо.

Далі по дорозі дійшов до чоловіка і жінки, які на одному топорищі помістилися, мовили вони:

– Ми і там любили одне одного, і тут ладимо. Люблячим чоловікові і жінці скрізь добре, і топорища їм стане, аби тільки не розлучитися, не втратити пару.

¹ Тоне – глиняна піч, врита у землю (має вигляд колодязя, але глибиною не більше двох метрів). На дні її розводять вогонь. Пекар звіщується у неї головою і, тримаючись однією рукою за край, прикріплює тісто до розпечених стінок.

Дійшов Сонцевий зять до бика, який на квітучому лузі з голоду помирав. Сказав бик:
– Погано служив я своєму господареві, ніякої користі від мене не було йому, ось за це і страждаю.

Далі дійшов Сонцевий зять до бика, який на голій скелі ситий і товстий стояв. Сказав бик:
– Я вірно служив своєму господареві і з биками парно дружно тягнув ярмо, не підводив їх, за те у тому житті мені добре жилося, господар добром платив, і тут, хоч і не їм нічого, а ситий.

Дістався орач до місця, де олень рогами небо підпирив, навчив його випити травневої води, відпали у оленя роги.

Прийшов Сонцевий зять до царя, приніс йому перстень від матері, а з ним і прокляття.

Тієї ж миті перекинувся цар зайцем, а його радники – вовками неситими, вмиль роздерли вовки зайця-царя.

Усе царське майно дісталось Сонцевому зятю і його дружині – Сонцевій доні.

Нацацеркія

Було таке чи й не було, а жила собі вдова. Своїх дітей не мала, а годувала чоловікового брата – ледачого та товстого. Нічого той ледацюга не робив, лиш сидів коло печі та тріскою попіл ворухив, через що й прозвали його Нацацеркія². Щодня говорила йому невістка:

– Дівере, а встань-но, та пройдися сюди-туди, та щось зроби – може, заробиш якусь копійку, бо я вже сили не маю тебе годувати!

Тільки дарма! Як сидів Нацацеркія коло печі, так і сидить – тільки попіл ворухить. Ніяк його не можна за поріг випхати.

А це якось виманили його з хати на Великдень. Коли ж повернувся Нацацеркія додому, невістка зачинила двері й не впустила його в хату. Чекав Нацацеркія, чекав, а тоді попросив на дорогу грудку попелу, шило та головку молодого сиру й вирушив у дорогу.

Довго мандрував Нацацеркія по світах і прибався якось до великої річки. Аж бачить: на другому березі річки припав до води дев та так жадібно п'є, що нічого не помічає. Злякався Нацацеркія, як побачив дева, але що мав робити? Назад іти? Побачить дев. Вперед іти – знову побачить. Ото й надумався йти вперед. Дістав шило та й почав колупати грудку попелу – як стала тут курява стовпом! Дев побачив та й дивується. А тоді вхопив каменюку та й гукає:

– А чи зможеш ти з каменя воду вичавити?

Нацацеркія нахилився, буцім бере каменюку, дістав з торби головку сиру та й стиснув її – сироватка так і чвиркнула. А тоді й гукнув Нацацеркія девові:

– А йди-но сюди та перенеси мене через воду, бо я не хочу ніг замочити!

Дев переступив річку, посадив собі на шию Нацацеркію й вигукнув:

– Ой, який же ти легенький!

А Нацацеркія й одказує:

– Це тому, що однією рукою я за небеса тримаюся. Як відпущу, то ти мене не зможеш нести.

– Ану ж бо відпусти! – просить дев.

Нацацеркія дістав шило та й загнав його девові в потилицю. Дев заревів і попросив, аби Нацацеркія знову вхопився рукою за небо.

Дев переніс Нацацеркію через воду й каже:

– А тепер ходімо до мене обідати!

Нацацеркія наполохався, але що мав робити – погодився.

Прийшли до дева. Бачить Нацацеркія: хата у дева велика-велика, а в хаті піч і в ній вже стоїть величезна глиняна сковорода. Ось дев посадив на сковороду прісну перепічку та й каже:

– Тепер же я піду страву варити, а ти дивися, аби перепічка не пригоріла.

Сидить Нацацеркія та й дивиться на сковороду. Бачить, сковорода почала пригорати. Біжить Нацацеркія до неї, хотів трохи пересунути, а сковорода й перевернулася, та так, що Нацацеркія опинився під нею, Скільки не пручався, а вилізти не може.

Коли це заходять у хату деви, підняли сковороду й бачать: під нею лежить їхній гість. Здивувалися вони та й питають:

– Чоловіче, що це ти надумав?

– Та то в мене живіт заболів, так я тепленьким до черева притулив. А воно й справді помогло, вже не болить, – одказує Нацацеркія.

Сіли обідати. Взяв дев глека в руки, щоб налити вина, а він порожній. Ото й каже:

² Нацацеркія – букв.: той, хто порпається в попелі.

– А візьми-но, чоловіче добрий, цього глека та сходи наточи вина. Воно у нас у дворі, у квеврі³.

Нацацеркія як побачив той квеврі, то від страху заляк. Сидять деви та й чекають, а Нацацеркії все нема й нема. Обридло девам чекати, вийшли у двір та й бачать, що їхній гість узяв у руки лопату і копає землю довкола квеврі.

– Що це ти робиш? – питають його деви.

– А хіба не краще взяти квеврі разом, ніж ходити з тими малесенькими глеками по сто разів!

Деви аж зойкнули. Стоять та й думають: «Нас дев'ятеро братів, та й то ми ледве витягаємо квеврі з землі, а він сам ладен його нести». Отож наточили самі в глек вина та й понесли до столу.

Сіли та й обідають. Коли це котрийсь із девів кашлянув, а сердешного Нацацеркію аж під стелю підкинуло, та так, що він і прилип до сволюка.

Деви зирк угору та й побачили там Нацацеркію.

– Як ти там опинився? – питають.

– Як та як! Ось візьму оцього прута, – показує на сволок, – та й одлупцюю вас, аби знали, як кашляти переді мною!

Деви вже й геть поперелякувалися: «Ми, дев'ятеро братів, ледве доперли цього дуба, щоб сволок покласти, а він його прутом називає!» Та нишком і повтікали з хати. А Нацацеркія якось вже там зліз додолу та й став у тій хаті господарювати.

Деви ж, утікаючи, розбіглися світ за очі. А одному трапилася лисиця. Побачила наляканого дева та й питає:

– Куди це ти біжиш, наче тороплений? Що тобі спричинилося?

– Атож! Як його й не бігти, коли до нас прийшов один чоловік та й мало не повбивав нас! І дев розповів лисиці про свою пригоду.

Лисиця зареготала та й каже:

– Та то ж Нацацеркія! Він недоладний та ледачий, невістка його з хати витурила. Я його добре знаю: скільки курей у них було, то все я виносила. Ходи зі мною! Дивуюся, як це він вас налякав – адже сам найперший боягуз.

– Ба ні! – одказує дев. – Я тобі не вірю!

Як почала його лисиця просити – ні та й ні!

Нарешті дев придумав таке:

– Щоб ти мене не обдурила, давай прив'яжу тебе та й поведу на мотузці!

– То й гаразд! – погодилася лисиця, обмоталася мотузком, а кінець прив'язала девові до пояса.

От вони йдуть до хати дева, а Нацацеркія побачив їх, вискочив у двір та й кричить:

– Бач, клята лисице! Бач, харцизяко! Адже ти заборгувала мені дванадцять девів, а ведеш всього-на-всього одного!

Дев як почув, перелякався на смерть та й наживав п'ятами, а лисиця дибуляла на мотузку скільки могла, а тоді впала, поки її дев не побив об каміння по дорозі.

А Нацацеркія поскладав на верблюдів усе добро, що деви надбали, та й повіз додому. Як побачила невістка стільки багатства, зраділа й пустила Нацацеркію в хату. Відтоді й живуть мирно та щасливо.

³ Квеврі – велика глиняна посудина на вино, яку закопують у землю.

Земля візьме своє

Жила одна вдова, і був у неї син одинак. Росте син і бачить, що у всіх батько є, тільки він нікого не може назвати батьком.

– Чому у всіх батько є, тільки у мене його немає? – запитав він у матері.

Мати відповіла:

– Помер твій батько.

– А що таке – помер? Що він, не прийде до нас більше?

– Він до нас не прийде, ми ж підемо туди, де він, – сказала мати, – ніхто не помине смерті.

Юнак сказав:

– Я нікого не просив про життя, але, якщо вже я живу, то не хочу помирати, піду знайду таке місце, де не помирають.

Довго просила його мати не ходити, та не послухався син і пішов шукати таке місце, де не помирають. Обійшов усю землю. Куди не прийде, запитує:

– Є тут смерть?

– Є, – відповідають йому.

Зажурився юнак: немає такого місця, де не помирають. Іде він якимсь полем, бачить – стоїть олень з високими розлогими рогами. Дуже сподобалися юнакові роги, запитав він оленя: – Чи не знаєш ти місця, де не помирають?

– Такого місця немає, – сказав олень, – але поки мої роги доростуть до неба, я не помру, а доростуть – і смерть моя прийде. Хочеш, залишайся зі мною, і не помреш, поки я буду жити.

– Ні, – сказав юнак, – жити – так вічно, а померти я міг там, звідки прийшов.

Пішов юнак далі, перейшов поле, долини, дійшов до гір, дивиться – сидить ворон на скелі, пір'я чистить, а пух у глибоке провалля кидає.

Юнак запитав у ворона:

– Чи не знаєш ти місця, де не помирають?

– Ні, – сказав ворон. – Ось я буду жити, поки це провалля не наповниться моїм пухом, лиш потім помру. Залишайся зі мною, будеш жити, поки я буду жити.

Заглянув юнак у глибоке провалля, похитав головою.

– Ні, – сказав, – жити – так вічно, а померти я міг там, звідки прийшов.

Пішов юнак далі, знову землю обійшов, дійшов до моря. Пройшовся берегом моря – не знає, куди далі йти. День ходить, два – нічого не видно. На третій день бачить – блищить щось у далині, підійшов ближче – палац із кришталю. Обійшов навколо – ніяких дверей немає. Довго мучився він, нарешті побачив двері, натиснув добре, відчинив. Увійшов в середину, дивиться – лежить жінка такої краси, що навіть сонце позаздрило б їй, якби її побачило. Дуже сподобалася жінка юнакові, і він їй милий. Запитав юнак:

– Прекрасна, хочу втекти від смерті. Чи не знаєш такого місця, де не помирають?

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.